

MOZGÉKONYSÁG ÉS LOGISZTIKAI SZÁLLÍTÁS

Lits Gábor¹

Bevezető: (Miről is akar tájékoztatni ez az írás?)

A Bundeswehr alapjaiban történő megújulása - beleszámítva a kisüzemi gazdaságokkal való stratégiai partneri kapcsolatokat is – mélyen-szántó, jövőre ható kapcsolatokat hagyott a Bundeswehr logisztikai rendszerén is. Ehhez tartozik egyebek mellett a **mozgékony**ság és a **logisztikai szállítás** feladatköre, vagyis a Bundeswehr közlekedése és szállítása. A Bundeswehr eddig ezt a fajta teljesítmény szolgáltatást alapvetően saját erjével oldotta meg, bonyolította. A jövő, de mert a jelen követelménye is azonban az, hogy a fegyveres erőket mentesíteni kell azoktól a feladatoktól, amelyeket nem kényszerítően szükséges katonáknak végrehajtani, hanem sokkal gazdaságosabban kisüzemi jellegű szolgáltatásként is igénybevehető. Az idővel egyre szűkösebbé váló honvédelmi pénzügyi erőforrások is nyerne ezzel a tevékenységgel, üzemgazdasági és költségkimélő nézőpontból szemlélve ezen tevékenységeknek a jövőben egyre nagyobb jelentősége lesz.

Szűkebb értelemben véve azonban a Bundeswehr nem vállalat. A gazdasági aspektusok növekvő mértékű figyelembe vétele mellett elsősorban kibővített feladatspektrumának megfelelően a feladat végrehajtás eredményességéhez kell igazodnia. A tevékenység gazdasági jellege ebben az értelemben azonban nem lehet öncél és nem szabad csak költségcsökkentő tevékenységként értelmezni, ezáltal elsősorban az erők eszközök vállnak szabadabbá ami lehetővé teszi a csapatok számára, hogy fő feladatokra tudjanak koncentrálni.

A világ biztonságpolitikai eseményei és a válságok kialakulása , fejlődése elmélyülése nem várnak addig, míg a fegyveres erők megfelelő szervezetét, strukturáját kialakítják és speciális képességet szereznek ahhoz, hogy az új utakon célratorően, kerülő nélkül tudjanak haladni. A Bundeswehr már ma is számos olyan bevetésben vesz részt amely súrolja teljesítő képességének határait. A különleges követelmény abban rejlik, hogy a megszabott változásokat a jelenlegi helyzettel együtt, azzal párhuzamosan kell végrehajtani.

¹ Dr. Lits Gábor nyá. alezredes.

Mint ahogy a német kontingensnek ISAF keretében Afganisztánba történő áthelyezése is megvilágította a Bundeswehr képesség, erőeszközök ezen belül éppen a mozgékonyság vonatkozásában, az eddig nem létező kihívások következtében messze a távolba került az elégségestől, nem is beszélve a szükségéstől.

Előnyök: (Milyen, vagy egyáltalán várhatóak e előnyök ettől az átalakulástól)?

A Bundeswehr főparancsnoka 2000-ben rögzítette, hogy a Bundeswehr közlekedésének, szállításának feladatai (vezetés irányítás) a hadsereg bázisán átalakulnak és a továbbiakban a logisztika üzleti vállalkozásán alapulnak. Az új ebben az, hogy eddig a közlekedés vezetésének a hadművelleti tervekben rögzített feladatait, valamint a csapatok áthelyezését a továbbiakban már a „*logisztika részeként*” kell értelmezni.

A közlekedési és szállítási feladatoknak a Bundeswehr teljes alkalmazási skáláját is át kell fognia. Magába foglalja mindazon folyamatoknak a tervezését, koordinálását, vezérlését és felügyeletét amelyek személyek és anyagok bel- és külföldre történő szállítását „**a tér leküzdését**” szolgálják. Ennél a definíciónál alapvetően személyek és anyagok szállításáról van szó amelyekre megfelelő szállító eszközöket (szárazföldi, légi és tengeri) bocsátanak rendelkezésre. A haderő bázisa ezzel egyúttal átveszi egy szervízhálózatnak a szerepét a hadsereg valamennyi haderőneme, szakcsapata és szervezete számára. A félreértések elkerülésére meg kell azonban jegyezni, hogy a haditengerészet hajóinak, a légierő repülőgépeinek (kiképzés, gyakorlat, bevetésalkalmazás keretében történő) saját mozgásai nem sorolandók a közlekedés és szállítás folyamatához, ez a tevékenység a továbbiakban is a mindenkori haderőnem felelősségi körében marad.

Ezentúl azonban a Bundeswehr közlekedési és szállítási feladat-spektrumához tartozik a Bundeswehr katona gépjármű tevékenység ügye. (Ez azonban már igen specifikus szakmai terület és nem lehet (nem ez) a cikk tartalmi anyaga és a továbbiakban ezzel bővebben nem is kíván foglalkozni).

Mint ahogy az írás bevezető mondataiból remélhetően kiderült a Bundeswehr közlekedésére és szállítására **két előírás vezethető le: Egyrészről** a Bundeswehr közlekedési és szállítási teljesítménye ipari teljesítményhordozók és ipari jellegű vezetési eljárások alátámasztásával növekszik illetve növekednie kell. **Másrészről** a Bundeswehr erőinek, eszközeinek, kibővült feladat-spektrumának megfelelően nagy távolságok-

ban történő feladatvégrehajtása során javítja a Bundeswehr hadműveleti képességét és lehetőségét.

Mozgékonyági képesség (Mit is értenek ők ez alatt ?)

A mozgékonyág fogalmát a Bundeswehr logisztikai részkoncepciójában három kategóriában értelmezik:

- hadászati mozgékonyág - a haderő részeinek nagy távolságra történő alkalmazása esetén,
- hadműveleti mozgékonyág - képes a gyors súlypont váltásra a szárazföldön, a szárazföldről a levegőbe és a tengerre,
- harcászati mozgékonyág - lehetővé teszi az alkalmazott erőknek saját eszközeikkel a harcterületen történő szabad mozgását.

Az ehhez szükséges **hadászati áthelyező és szállító képesség** elegendő időben rendelkezésre álló szállító kapacitást feltételez a szárazföldön, a levegőben, és a tengeren. Igen fontos az a képesség, hogy az alkalmazási térséget annak fenyegetettsége illetve nem megfelelő infrastruktúrális helyzete esetén is el tudják érni és azt el is tudják hagyni.

Hadműveleti és harcászati mozgékonyág folyamán elsősorban az a képesség dominál amellyel az alkalmazási térségben olyan eredményt sikerül elérni, amely a hadászati mozgékonyágnak egyáltalán azt a feltételét is megteremti, hogy erőket és eszközöket képes időarányosan az alkalmazási térségbe szállítani.

A Bundeswehr katonai légiszállító eszközei nagy csapatkötelékek illetve nagy mennyiségű vagy túlsúlyos árúk nagy távolságra történő áthelyezésére, szállítására ez ideig nem voltak elégségesek. A Bundeswehr országon belül valamint a szövetségi védelem keretein belül Közép-Európában való koncentrációjának eddig szükségszerűen (ha nem is kielégítő mértékben) megfelelt ez a szállítási képesség. Ezt a hézagot a már sokat emlegetett légibusznak (A-400 M Airbus) kell a következő években lefednie. A megoldás ennek a repülőgépnak a Bundeswehr számára történő átadásával, vagy nagyúrtartalmú repülőgépek bérlésével vagy a szövetségesek részéről történő támogatás révén lehetséges.

Ennek megfelelően lehet és kell a tengeri szállítás feladatait is rögzíteni.

Ezek a szállítási feladatok már a múltban sem - ellentétben azzal ahogy feltételezték - tartoztak a tengerészet feladatkörébe, hanem a Bundeswehr központi fő feladatrendszerébe. A haditengerészet saját célú logisztikai ellátásra felkészített hajókon kívül (ellátóhajók/Tenderek, mellékhajók) nem rendelkezett saját tengeri szállító kapacitással.

Ezentúl anyagok (hadfelszerelések) tengeri úton történő szállítására a Bundeswehr teljes mértékben polgári tengeri szállítóhajókat (Ro-Ro /Lo-Lo vagy conténerhajókat) vesz bérbe a hajótulajdonostól, melyeket Ad hoc vagy hosszú időre szóló időre alkalmaznak.

Az eddig végrehajtott és a jelenleg folyamatban lévő alkalmazások azt mutatják , hogy a Bundeswehr feladatában az alkalmazási területen megkövetelt szállítási feladatokat megbízhatóan az ipari termelésben megkövetelt teljesítmények (pl. késedelem, mulasztás esetén fekbér) biztosíthatják. A határát ennek ott lehet és kell meghúzni, ahol a biztonsági helyzet és a rizikó faktor már a szállítási eszközök alkalmazásának különös védelmét követeli meg.

Az ipari szállítótér bérlése (ebből adódóan) alá van rendelve a szabad piac igényeinek. A haderő ebben a vonatkozásban itt konkurenciában áll a gazdasági vállalatokkal.

Mivel a szállító piac (vonatkozik ez mindenekelőtt a tengeri szállításra) nem rendelkezik korlátlan erőforrással, a Bundeswehrnek jelentős fáradozásába kerül adott esetben a **szükséges légi és tengeri szállító kapacitást az un. előretartási rátával biztosítani**. A vállalat (vállalkozó) ebben az esetben szerződésileg kötelezi magát, hogy a Bundeswehrnek meghatározott időponton belül a meghatározott (megszabott szállítóteret készletezi, (előkészíti, biztosítja).

Különböző tényezők mint a veszélyhelyzet, kockázat által okozott védőintézkedések és a szállítóter rendelkezésre állásának piacfüggősége a mellett szól, hogy a Bundeswehrnek hosszú távon veszélyeztetés alatt történő hadászati szintű szállításokra egy kiegészítő, saját szállító kapacitásra van szüksége, amellyel feladata teljesítését minden időben képes biztosítani. Az ehhez szükséges korszerű tengeri és légi szállító eszközök biztosítása természetesen feteszi a kérdést ezek megfizethetőségével kapcsolatban. A Bundeswehr ezért fokozottan azon fáradozik, hogy két vagy többoldalú síkon hosszútávú és kedvező költségű megoldásokat találjon szoros együttműködésben a szövetségeseikkel. Az Európai Légilift (EACC) együttműködési megállapodás Hollandiában 2001-ben csak egyik példája ennek.

Az új rendszer hozzáigazítása az új szervezeti struktúrához

A hadsereg vezetése jelenleg dolgozza ki közlekedés és szállítás vonatkozásában a tőle átveendő feladatok, új szervezeti elemeknek történő átadásának rendjét és ülteti át egyidejűleg a gyakorlatba is.

Az eljárásokat és szabályokat egyidejűleg írásos módon is hozzá kell igazítani az új követelményekhez. Ebben a folyamatban az igazán lényeges teljesítmény az, hogy a meghatározott feladatok célirányos átültetése mellett az aktuális feladatok teljesítése, mindenekelőtt a folyamatban lévő feladatok (mint pl. SFOR, KFOR, ISAF stb.) az átmeneti időben sincsenek elhanyagolva.

Az „üzem” (a hadsereg működésének) folyamatos fenntartása valamint a külszolgálatra bevetett német kontingensek támogatásának folyamatossága elkerülhetetlenné tették **az első fázisban** a struktúra csak igen csekély mértékben történő módosításával történő átvételét, ugyanakkor a régi eljárásokat a továbbiakban egyelőre még alkalmazzák.

A haderő támogató parancsnokságnak - a haderő vezetési parancsnokságaként - 2001. áprilisban történt felállításával a centralizálás irányába történő első lépés a szakmai felelősség átvétele volt. Tekintettel a logisztikai fő folyamatok integrációjára, a logisztikai osztály részeként felállították a közlekedési és szállítási csoportot, amely jól képviseli a parancsnoki és vezetési szintű hivatali feladatokat. A közlekedési és szállítási ügyek felelősei - akik szakmai alapon észlelik az ügyeket - **a közlekedési és szállítási folyamat üzleti eljárását** a vezetési törzsben a miniszteri utasítások alapján továbbfejlesztik.

A Bundeswehr bevetést irányító parancsnokság hadműveleti irányelvei alapján a haderő támogató parancsnokság kidolgozza a csapatok gyakorlatokra, illetve harci alkalmazásra történő átszállítási, áttelepítési tervét. 2001. október 1. óta valamennyi a csapatoknál elszállításra tervezett szervezeti elem a haderő támogató parancsnokság közlekedési és szállítási szervezetének szolgálatilag alá van rendelve azáltal, hogy a szervezeti elemek hagyományos áthelyezése és annak tervezése **egységes vezetési rendszerre kerül átültetésre.**

Mialatt a legtöbb szervezeti elem átszállítási feladatait még a régi állomáshelyein diszlokálva érzékeli, a Bundeswehr Logisztikai központjának tervezése Wilhelmshavenban befejeződött. A Bundeswehr új rendszerű logisztikai központja meghatározott struktúrájának megtervezése -

előreláthatóan 2004-ig - többek között hatékonyságnövelő és személytákarékos információs technika (Sap R3) bevezetésétől is függ.

A jövőben a logisztikai központ fogja üzleti eljárások alapján is a közlekedés és szállítás feladatait az egész Bundeswehrre vonatkozóan teljesítmény centrikusan végezni. Ő tervezi, vezérli, felügyeli a közlekedést, szállítást a haderő támogató parancsnokság javaslatai alapján.

A Bundeswehr logisztikai központ felállítása 2002. márciusban kezdődött meg és előreláthatóan 2004-ben fejeződik be. A feladatok átadása és az érintett szervezeti elemek centralizálása az infrastrukturális kapacitás függvényében lépésenként fog realizálódni. A feladatok centralizálásával olyan együttműködési határfokot kell elérni, amely úgy személyi vonatkozásban, mint gazdasági környezetben is megtakarítást (pótlólagos segélyforrást) jelenthet.

A rendszer munkafolyamatait úgy tervezték, hogy az információk, jelentések és feladatok menagement listára futnak be, ott kiértékelik, ezt követően mindenekelőtt a gyakorlatok és bevetések vonatkozásában a részletes tervek alapjait képezik. Ezen feladatok átültetése, illetve tervezése és realizálása az egyes közlekedési, illetve szállítási fajták szerint kerül feldolgozásra. Ott történik az igénybe vett szállítási térség vagy a szükséges szállító eszközök részletes ellenőrzése és kiválasztása, úgy, hogy a megkívánt szállítási teljesítmény a követelmény kritériumainak és irányelveinek megfelelően időirányosan és lehetőleg kedvező költségekkel rendelkezésre álljon.

Elgondolásbeli (konceptcionális) mérlegelések

A javasolt feladatok teljesítése és a teljesítményszolgáltatások komplex jellegűek és csak akkor sikerülhetnek, ha a folyamatok és eljárások egymásba kapcsolódnak, megfelelő szervezeti struktúrával rendelkeznek, valamint korszerű információs és adatfeldolgozó rendszeren alapulnak. Ezek a követelmények szakmailag hozzáértő vezetés (adminisztráció nélkül nem teljesíthetők).

A koncepcionális elgondolás alapja e szerint, hogy a Bundeswehr valamennyi csapattestének, szervezeti egységének szállítását - a jövőbeni szállítási követelményeknek megfelelően - a Bundeswehr logisztikai központból irányítják, mely feladatokat ennek megfelelően központilag dolgozzák ki. Ennek a rendszeres, alapos, jól szervezett, mindenre kiterjedő kidolgozásnak, valamennyi szállítási mód vonatkozásában el kell kerülnie

azt, hogy a szállító eszközök csak csekély mértékben legyenek kihasználva, járművek gazdaságtalanul üresen mozogjanak egyik helyről a másikra.

Az igény és szükséglet orientált, a gazdaságosság elvén alapuló rendelkezések e mellett feltételezik, hogy az üzletkötő átfogó ismeretekkel rendelkezik a régen meglévő szállítási térségek elérhetőségéről, illetve elérhetővé tételéről.

A szárazföldi és légi szállításra rendelkezésre álló katonai szállítóeszköz kínálatot ennek megfelelően a Bundeswehr haderőnemi és szervezeti egységein, a mindenkori parancsnokságokon keresztül jelentik a logisztikai centrumnak. Ezen túl a régi szállítótérség (szárazföldi, légi és tengeri) teljesítmény adatait, - technikai és gyári teljesítménymutatókat - a kínálat kiírás keretében hozzáférhetővé kell tenni. A beállított kisüzemi ajánlatokat, a berakodás feltételei alapján, útvonal, idő és gazdaságosság, különösen a hadműveleti alkalmazás igénye alapján, kiértékelik. Ez alapján történik végül a legmegfelelőbb szállítóeszköz kiválasztása.

Jóllehet a Bundeswehr ezzel a kezdeményezéssel egy teljesen új útra lépett, ennek ellenére szükség szerint vissza tudott nyúlni a Bundeswehr már 1999-ben létrehozott szállítási társulásának tapasztalataira. 1999-ben a szárazföldi erő, légierő és a központi katonai körzet a Bundeswehr szállítási társulás keretében átvette a mindenkori kísérleti felelősséget a szárazföldi, légi és tengeri szállítás felett. A Bundeswehr szállítási társulás már ma felméri egész Németországot érintően a bejelentett szállítási igényeket, ezeket összesíti, kiválasztja a legmegfelelőbb szállítási eszközöket, kisüzemi kínálatlal érvényesíti a gazdasági nézőpontból legkedvezőbb keretszerződéseket, végrehajtja a költség és teljesítmény számvetést, biztosítja (garantálja) a szállítás végrehajtását. Kevés kivétellel valamennyi „*áruféleségre*” fennállóan megkötötték a szállítási kötelezettséget.

A szállítási költség megtakarítása az első felmérések alapján 2000 és 2001 évre vonatkozóan kétszámjegyű milliós DM - t jelentettek, ami egyértelműen bizonyította az új út helyességét.

Kísérleti vállalkozás (9. 2 számú próbaüzem)

A szállítási követelmény és szállítási teljesítmény közötti optimális összehangolás megállapítására - korszerű adatfeldolgozó rendszer hasznosításával - kifejlesztettek egy **folyamatoptimalizáló management rendszert**.

Az „*újítás, beruházás és gazdaságosság a Bundeswehrben*” keretszerződés alapján szoros együttműködést alakítottak ki a Hellman /Mummert konzorciummal, amely egyébként partner is a vállalkozásban. Megteremtették a Bundeswehr, korszerű adatfeldolgozó bázisán alapuló, közlekedési és szállítási társulását az egykori II. és III. védelmi körzetben, Niedersachsen, Bremen und Nordheim-Westfahlen tartományok területén.

A tényleges állományhelyzet és a kell (szükséges) elgondolás kidolgozása már befejezés előtt áll. Az elért eredmények realizálhatóságának miniszteri szintű értékelése után kell, az un. **9. 2 Kísérleti vállalkozást** 11 hónapos kísérleti időtartamon keresztül a megnevezett régiókkal határolt körzetben megvizsgálni és kipróbálni. *A kísérleti vállalkozás célja annak igazolása, hogy a kisüzemi gazdasággal történő közös együttműködésben, korszerű információs technológia és folyamatorientált inform szoftverek alkalmazásával, a katonai közlekedés és szállítás hatékonyan átalakítható, ezáltal a katonai alapfeladatok teljesítésére pénzügyi alapok szabadíthatók fel.*

Vizsgált objektumok ezzel összefüggésben valamennyi, a tervezett térségbe be, abból ki vagy azon áthaladó közúti-, tengeri-, illetve légi szállítások. A kísérleti tervbe csak néhány szállítási tevékenység, pl. sebesült szállítás, baleseti szállítás illetve szolgálati utazások nem kerültek bele.

Amennyiben a kísérleti vállalkozás során beigazolódnak azok az elvárások, mint hatékonyság - növekedés, megvalósíthatóság, anyagi eszközök felszabadulása, az elgondolást, az eredmények átvihetőségének igazolását követően 2003-tól a Bundeswehr egész területére ki kell terjeszteni. Lehetséges kihatásai a Bundeswehr logisztikai centrumának teljes szervezetére és szerkezetére ma még nem látható, de valószínűsíthető.

A rendszer, vagy helyesebben mondva a Bundeswehr közlekedésének és szállításának folyamata, mint a logisztika része, komplex kihívás, próbatétel előtt áll, amelynek egyes aspektusait igyekezett ez az írás vázlatosan bemutatni. Az első mélyreható struktúraváltozások elkezdődtek. A kisüzemi jellegű szolgáltatókkal való együttműködés a továbbiakban egyre nagyobb jelentőségre tesz szert. Jelenleg is már a stratégiai mozgé-

konyság egyik alappilléret jelenti. A kísérleti vállalkozásból azonban még további tapasztalatokat, ismereteket kell szerezni.

A közeli jövő attól függ, azon is múlik, hogyan lehet az eddigi feladatok egyidejű végrehajtásával a választott utat, a megkezdett átrende-zést végrehajtani úgy, hogy az átállás sem, a kiképzési feladatok sem a bevetések hatékonyságát ne csökkentse.